

FSi Eksportkontrollseminar

11 mai, 2022

Felix konferansesenter

FSi Eksportkontrollutvalg (EKU)

KONGSBERG

Håkon Lindteigen
KOG

KONGSBERG

Kristin Tandberg Haugsjå
KDA

KONGSBERG

Sylvi Spørensen
KM

Tone Dalegården

Morten Foon

Advocating the interests of the
Norwegian Defence and
Security Industries

Mari Ulstein

Lonnie Myklebust

Svein Ringstad

Stein R Fiskum

Hans Petter Thomassen

11. mai 2022 - FSi seminar om eksportkontroll

Felix konferansesenter

Velkommen

Torbjørn Svensgård, FSi og FSi EKU

Oppdatering fra FSi EKU og presentasjon av FSi Export Control Compliance Guide

Lonnie Myklebust og Kristin Tandberg Haugsjå

PST om trusselvurderingen

Dag Røhjell, PST

Sanksjoner – status og håndtering

Thomas Brandi, Advokatfirmaet Selmer

Pause

Regulatorisk utvikling innen eksportkontroll-lovgivningen

Ole Morten Parelius, UD

Beskyttelse av informasjon ved bruk av skytjenester

Heidi Vang og Olav Hallan, Sopra Steria

Pause

Export control update- issues being discussed at EU level

Rosa Rosanelli, Patria

CMMC and the US Cyber Security Requirements

Urban Lyxzén Bervelius, SAAB

REFERANSER:

Eksportkontroll Program

- **The Wassenaar Arrangement**

<https://www.wassenaar.org/best-practices/>

- **US Department of Commerce, Bureau of Industry and Security**

<https://www.bis.doc.gov/index.php/compliance-a-training/export-management-a-compliance/compliance>

- **Utenriksdepartementet, Seksjon for eksportkontroll**

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/eksportkontroll/id2500533/>

- **European Commission**

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32021H1700>

FSi-EKU Export Control Compliance Guide

Revision date: 04.04.2022

Revision: 002

Abstract

Dette er en veiledning som kan benyttes av bedrifter for å etablere egne rutiner for opprettholdelse av nasjonale eksport kontroll regler. Det som er angitt under "Basiselementer" bør håndteres uansett størrelse av organisasjon, det som er angitt under "I tillegg" er ment for eventuelt større organisasjoner.

Innhold:

- 1: Norsk utgave
- 2: Engelsk utgave
3. Appendix: Red Flags - Norsk utgave
4. Appendix: Red Flags - Engelsk utgave
5. Appendix: Export Control Classification Questionnaires

Kildehenvisning:

- Wassenaar "Best Practice Guidelines on Internal Compliance Programmes for Dual-Use Goods and Technologies"

Log of changes		
Revision	Description	Date
001	Første utgave	25.05.2020
002	Endringer: -1&2:1.1a/2.1.1a/2.1.2a,d,e/3.1b,c/5.1c/5.4a/5.6*8.1*c/9.1*10.2a. -5:7b/8a/8b	04.04.2022
003		

VIKTIG MERKNAD: FSi og Eksportkontrollutvalget(EKU) understreker at innholdet i denne veilederen kun er ment som et hjelpemiddel til ansatte som jobber med eksport av forsvarsmateriell og dual-use produkter fra Norge. FSi og EKU understreker at alle leverandører av forsvarsmateriell og dual-use produkter har et selvstendig ansvar for å overholde nasjonale og internasjonale lover og bestemmelser i tilknytning til eksport av forsvarsmateriell og dual-use produkter og selv må sørge for å holde seg oppdatert om disse.

FSi og EKU kan ikke garantere at veilederen til enhver tid er oppdatert i henhold til endringer i gjeldende lover og bestemmelser, men vil etter beste evne søke å holde veilederen så relevant som mulig og oppdatere med versjonsnummereringer og datoer etter hvert for endringer som blir lagt inn.

Basiselementer	I tillegg (for ev. større organisasjoner)	Notater
1. Forpliktelse til samsvaroverholdelse (Compliance)		
1.1. • Skriftlig dokument av en representant fra selskapets ledelse som f. eks. daglig leder (CEO), som beskriver at selskapet er klar over alle lover og regler som omfatter eksportkontroll og sanksjoner. Inkludert re-eksport, innenlands overføring og gjeldende sanksjoner og skal overholde disse.		1.1 a. Se "US Export Control Manual for Non-US Companies". Dette for samsvar med International Traffic in Arms Regulations (ITAR) og Export Administration Regulations (EAR).
1.2. • Gjøre alle ansatte oppmerksomme på uttalelsen gitt i punkt 1.1.		
2. Struktur og ansvar		
2.1. • Opprett en intern organisasjonsstruktur, ansvarlig for eksportkontroll, enten som en frittstående enhet eller som en ekstra oppgave for en passende enhet/ressurs.	2.1. a. Den bør være uavhengig av salgsvdelingen eller andre eksportorienterte enheter for å unngå interessekonflikt.	
2.1.1. • Utpeke en direktør eller annen person med tilsvarende status som Export Control Officer (ECO)	2.1.1. a. Noen nasjonale myndigheter kan etablere krav for slike roller.	2.1.1. b. ECO skal skaffe seg egnet kunnskap for sitt ansvarområde.

Basiselementer	I tillegg (for ev. større organisasjoner)	Notater
<p>2.1.2.</p> <ul style="list-style-type: none"> • ECO bør være ansvarlig for: <ol style="list-style-type: none"> a. utvikling og revisjon av Internt samsvarsprogram (Internal Compliance Program (ICP)) for eksportkontroll b. utvikling og revisjon av prosedyrer/prosesser c. holde seg oppdatert på endringer i relevante regelverk d. utarbeide selskaps-/nettstedsliste over all eksportklassifisering av teknologier og produkter e. screening og godkjenning av komplekse eksport forretningstransaksjoner f. generell eksportkontrollstyring for selskapet, inkludert strategi og kommunikasjon g. tildeling av ressurser med ansvar for revisjon h. opplæring 	<p>2.1.2.</p> <ul style="list-style-type: none"> • ECO kan i tillegg være ansvarlig for: <ol style="list-style-type: none"> i. veiledning til datterselskaper og tilknyttede selskaper j. distribusjon av et organisasjonskart til alle ansatte som tydelig viser interne strukturer og ansvar for eksportkontroll i selskapet. 	
	<p>2.2.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Utnevning av en eksportkontrollsjef/Export Control Manager (ECM) og etablering av en eksportkontrollenhet/ressurs som rapporterer til ECM. <p>Opgaver:</p> <ol style="list-style-type: none"> a. sørge for å gjøre ECM kjent i organisasjonen b. ECM utfører eksportkontrolloperasjonene under instruksjonene fra ECO 	<p>2.2.</p> <p>c. ECM- og eksportkontrollenheten finnes normalt i større organisasjoner. Deres plikter og ansvar gjenspeiles av ECO.</p>
	<p>2.3.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Utnevne en eksportkontrollansvarlig/ECM i hver forretningsenhet. En ECM er ansvarlig for omfang av eksportlisenser og følgende aktiviteter: <ol style="list-style-type: none"> a. gjøre instruksjonene og kravene til ECM kjent i forretningsenheten b. gjøre eksportkontroll prosedyrer og prosesser kjent i forretningsenheten c. opplæring 	

Basiselementer	I tillegg (for ev. større organisasjoner)	Notater
3. Etablere foretningsforbindelse		
3.1. <ul style="list-style-type: none"> • Kjenn din kunde (Know Your Customer (KYC)) - identifiser røde flagg. a. Sørg for å utføre screening av foretningsforbindelser på et tidlig tidspunkt. b. Kjenn dine forretningspartnere; leverandører og kunder - identifiser røde flagg, og i samsvar med selskapets Management Systems tredjeparts risikostyringsprosess. c. Det anbefales bruk av tjenesteleverandør som leverer denne typen tjenester eller bruk linker til f.eks. OFAC og EU sanksjonskart: https://sanctionssearch.ofac.treas.gov/ https://www.sanctionsmap.eu/#/main 		3.1 d. Bruker man materialer fra forbudte kilder? e. Er kunden fra et forbudt land. f. Hvem er den reelle eieren av leverandøren og kunden i transaksjonen, og er det noen røde flagg? g. Se arkfane Appendix Red Flags for eksempler på røde flagg.
4. Overføring mellom egne selskaper		
4.1. <ul style="list-style-type: none"> • Samme regelverk gjelder ved interne overføring av varer, teknologi og tjenester, som ved eksternt overføring. 		
5. Prosedyre for import og eksport og sanksjons screening		

Basiselementer	I tillegg (for ev. større organisasjoner)	Notater
<p>5.1.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Prosedyre for klassifisering: a. Fastslå om varene, teknologiene eller tjenesten som skal overføres krever en eksportlisens under gjeldende regelverk. b. Kontakt med nasjonale myndigheter og andre relevante organer, ved behov for avklaringer. c. Screening/Fang alt(Catch all) må også vurderes. 	<p>5.1.</p> <p>d. Hvis den amerikanske regjeringens International Traffic in Arms Regulations(ITAR) gjelder, følg ITAR-kravene: https://www.pmdtc.state.gov/ddtc_public</p>	<p>5.1.</p> <p>e. Dersom varene som skal eksporteres er utformet og utviklet av selskapet, bør personer med teknisk kompetanse og ECO/ECM være involvert i vurderingen i forhold til gjeldende regelverk.</p> <p>f. Dersom varer som skal eksporteres er levert fra tredjepart, bør den opprinnelige leverandøren bli bedt om tekniske spesifikasjoner og en vurdering av klassifisering under gjeldende eksport regelverk.</p> <p>g. For varer fra tredjepart, se arkfane ExpCtrlClassQ (Export Control Classification Questionair).</p>
<p>5.2.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vurdering av sluttbruk (End-Use Screening): a. Kontroller at det som skal eksporteres ikke vil bli brukt til andre formål enn den oppgitte bruken. b. Kontroller at eventuelle ikke-listede produkt til et land/destinasjon som er underlagt: <ol style="list-style-type: none"> 1. en bindende FN-våpenembargo 2. andre relevante regionale våpen embargoer. c. For ovennevnte må det da verifiseres at leveransen ikke ment for militær sluttbruk. 	<p>5.2.</p> <p>d. Legg til informasjon angående screening av forretningspartnere i et tidlig stadium av salgsprosessen, bruk av leverandører eller lenker til for eksempel OFAC eller EUs sanksjonsoversikt: https://sanctionssearch.ofac.treas.gov/ https://www.sanctionsmap.eu/#/main</p>	<p>5.2.</p> <p>e. ECO / ECM bør konsultere med nasjonale eksportkontroll/sanksjons myndigheter når det oppstår spørsmål om eksportkontroll/sanksjoner og sluttbruk av vare, teknologi og tjeneste.</p>
<p>5.3.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vurdering av sluttbruker (End-User Screening): a. Kontroller at sluttbrukeren er reell (firmaregistrering). Ref. pkt. 3 b. Sjekk at det ikke er noen røde flagg (Se Appendix Red Flags) relatert til sluttbrukeren. 		<p>5.3.</p> <p>c. Bruk av screeningverktøy som en start for å få en indikasjon på om dette er en grei aktør og gjøre forretning med.</p> <p>d. Få inn en klausul i avtale med kunde om forbehold om innvilgelse av eksporttillatelse og eventuelle endringer i gjeldende regelverk.</p>

Basiselementer	I tillegg (for ev. større organisasjoner)	Notater
5.4. • Informasjonen fra relevante myndigheter. a. Kontroller om relevante myndigheter opplyser om eksport eller overføring av ikke-listede varer er underlagt søknad om eksport lisens (Fang alt (Catch all)).		
5.5. • Hindre eksport og/eller overføring til ikke autoriserte mottakere a. Sikre prosedyrer/prosesser for å forhindre eksport av/overføring til ikke-godkjent sluttbruker eller sluttbruk.		5.5 b. Implementering av funksjonalitet i IT systemer, for eksempel i ERP systemer, kan supportere dette. c. For å systematisere og lette gjennomføringen av prosedyrer/prosesser med referanse til pkt. 5.1. til 5.4. samt 6., anbefales det å innføre sjekklister.
5.6. • Når relevante nasjonale forskrifter krever en eksportlisens eller en re-eksportlisens fra amerikanske myndigheter er påkrevd, må lisensieringskravene følges.		5.6. • Selskapet må søke om eksportlisens i tilfeller hvor: a. screening oppdager at ikke-listede elementer kan brukes til formål som dekkes av: sluttbruk kontroll, b. hvor det er bestemt at overføringen av et oppført produkt til en bestemt destinasjon/sluttbruk ikke vil være dekket av en eksisterende individuell, global eller generell lisens c. eller nye betingelsene knyttet til bruk av aktuelle lisenser.
6. Kontroll ved forsendelse		

Basiselementer	I tillegg (for ev. større organisasjoner)	Notater
<p>6.1.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bekreft før sending/overføring at: <ol style="list-style-type: none"> a. klassifisering er gjennomført b. screening av sluttbruk/sluttbruker er gjennomført c. beskrivelsen av varer/teknologi/tjeneste samsvarer med eksportlisensen/tillatelsen og andre relevante dokumenter knyttet til forsendelsen 		
<p>7.</p> <p>Revisjon</p> <p>7.1.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Etablere et regelmessig kontrollsystem for å bekrefte at eksportkontroll/sanksjons oppfølging er gjennomført hensiktsmessig i henhold til ICP og prosedyrer/prosesser er i samsvar med alle relevante lover og forskrifter. 		<p>7.1.</p> <ol style="list-style-type: none"> a. Det anbefales at en revisjon utføres internt av kvalifiserte ressurser eller av en ekstern spesialist. Revisjonen kan gjennomføres årlig.
<p>8.</p> <p>Opplæring</p> <p>8.1.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opplæring av ansatte som jobber med eksportlisens og eksport/forsendelse: <ol style="list-style-type: none"> a. Sørg for at ansatte er oppmerksomme på relevant eksportkontroll/sanksjonsregelverk og monitorer endringer slik at dette fanges opp i forhold til opplæring. b. Arkiver oversikt/register over interne kurs/seminar, samt deltakelse i eksterne kurs/seminar. 		<p>8.1.</p> <ol style="list-style-type: none"> c. Opplæring og videreutdanning bør utføres for ansatte på alle nivåer, spesielt nyansatte, ansatte som jobber i salg, eksportrelaterte enheter, eller er involvert i serviceoppgaver eller teknologioverføring, for eksempel innen R&D og prosjektkontorene. d. Det kan være nyttig å legge til rette for trening ved hjelp av elektroniske medier, for eksempel e-læring for å supplere og styrke formelle treningsøkter. e. Differensiert opplæring og ulike opplæring til ulike funksjoner: 1.Obligatorisk for alle nyansatte. 2.Funksjonsrettet opplæring. 3.Årlig reminder
<p>9.</p> <p>Arkivering</p>		

Basiselementer	I tillegg (for ev. større organisasjoner)	Notater
9.1. • Arkiver eksportrelaterte dokumenter i henhold til kravene i gjeldende regelverk. Forskrifter for ulike land kan ha ulike krav til journalføring.		9.1. a. Eksportrelaterte dokumenter kan omfatte eksportlisenser, sluttbruker erklæring, kommersielle fakturaer, godkjenningssdokumenter, produktklassifisering og oversikt over elektroniske overføringer.
9.2. • Selskapets praksis og prosedyrer for arkivering av materiale skal være kjent av alle relevante ansatte.		9.2. a. Arkiverte dokumenter må være tilgjengelig, organisert og søkbare.
10. Rapportering og korrigerende tiltak		
10.1. • Rapport skal sendes til ECO og ECM om eventuelle brudd eller mistanke om brudd på gjeldende regelverk eller interne prosedyrer/prosesser.		
10.2. • En rapport bør sendes til relevante myndigheter dersom ECO/ECM bekrefter brudd på gjeldende regelverk.		10.2. a. Brudd på lover og forskrifter for eksportkontroll kan etterforskes av nasjonale myndigheter. b. Dette bør koordineres med juridisk avdeling dersom selskapet har det eller daglig leder (CEO).
10.3. • Sørg for at eventuelle korrigerende tiltak som er nødvendige blir gjennomført slik at lignende brudd ikke gjentas.		10.3 a. Gjennomføre etter behov, disiplinære prosedyrer mot medarbeidere som er ansvarlig for bekreftet brudd på gjeldende regelverk inkludert interne prosedyrer/prosesser.

Eksempler på røde flagg

Kunden er ukjent eller det er usikkert hvem kunden egentlig er. Indikasjoner kan være manglende kredittopplysning, lite eller ingen informasjon på internett, eller at kunden kun oppgir postboksadresse.

Kunden er motvillig eller unnvikende til å gi opplysninger om sluttbruker, hvor utstyret skal installeres og service- eller vedlikeholdsavtaler.

Et spedisjonsfirma, havn eller lager oppgis som endelig destinasjon.

Det er uvanlige ønsker til emballasje, fraktruten pakkseddel, deklarerer eller betaling.

Produktet passer ikke inn i formidlerens/kjøperens ordinære virksomhet, eller noe bryter med mønsteret for tidligere kontakt og kundeforhold.

Kunden representeres av "fikserere" eller mellommenn med dårlig kunnskap om varen eller bruken av dem. Disse kan være basert i Norge, Europa eller andre deler av verden.

Når personell fra ambassaden til landet kunden kommer fra er uvanlig aktive eller stiller garantier for kunden.

Kunden nøler eller trekker seg når det gjøres oppmerksom på at varene som etterspørres er underlagt eksportkontroll eller når dere ber om bedre dokumentasjon.

Example: Export Control Classification Questionnaires
1. Item description and Manufacturer Part Number
2. Supplier Name, Address, City, Country
3. Manufacturer Name, Address, City, Country
<p>4. Export Control Classification of the Item:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Country of the applicable legislation (country of manufacture/production): _____ - Check one box only: <ul style="list-style-type: none"> ☐ Not Controlled (not applicable for US origin items) Or ☐ Dual Use item - Export Control Classification Number (full code): ECCN _____ <li style="padding-left: 20px;">- License Exception if applicable: _____ Or ☐ Defense item - Munitions List Category (full code): ML _____   <p>If ITAR (US origin Defence item), indicate if it is Significant Military Equipment (SME) ☐ YES ☐ NO</p>
<p>5. Is applicable jurisdiction / classification for the item confirmed by concerned authorities of the country identified in Section 4? ☐ YES ☐ NO</p> <p>If YES, please provide a copy of the relevant government document</p>
6. Other export control legislation(s) applicable to the whole Item as identified in Section 1 (if any):
<p>7a. Third country controlled content incorporated? ☐ YES ☐ NO</p> <p>If Yes:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Identify incorporated controlled components within the Item: <ul style="list-style-type: none"> - Manufacturer's Identification (Description and part number): - Country of origin: - Supplier: - Manufacturer: - Country Regulation/ and Classification: - Is there an alternative component that is not subject to export controls?

7b. Specify the total US \$ value of US EAR controlled content incorporated(if applicable):

- Total US \$ value of ECCN parts
- Total US \$ value of EAR99 parts

8a. Detail any specific (license) conditions known to the manufacturer or any other relevant information, (e.g. any cryptographic content, any US origin component associated with a 0% de-minimis ratio or the use in the manufacturing of the Item of US origin technology, software or hardware tool, etc ...).

8b. Indicate if Item in section 1 (and its content) requires a license from country of origin:

For re-export or re-transfer after integration:

For re-export or re-transfer as is:

Yes No Depends (explain below)

Yes No Depends (explain below)

9. Manufacturer signature:

(This must be the signature of an officer or statutory director of the manufacturer company):

I, the undersigned, certify that the information provided is true, comprehensive and accurate as of the date hereof.

- Name
- Position in the company
- Company Signature
- Commercial stamp
- Date (day / month / year)